

Historie o mě nastávající všeobecné.

Napsal Viktor Rákosi.

I.

Mě hmotné poměry — chvála bohu — jsou dosti stisněné, a tak neocití se nikdy v oné situaci, aby mně žena někdy vyčítala mohla: „Já jsem se s výšenou mužem vdal jen proto, že má veliké jméno a vysoké služby.“

Nikoli, ta žena, která si mne vezme za muže, uční tak jedině pro mň osobní vlastnosti.

O každém člověku lze říci, že má své osobní vlastnosti. O mně též.

Které to jsou?

Především jsem spotivý. Z pouhého četnosti, ačkoliv úřad mohu je v Praze, přestával jsem se do Budiny, a sice do té části, kde obyvatelstvo jen za nejvyšší ceny se může pojištovat proti úrazu a smrti: do obecního dvora.

Proč by ne?

V ležižském, že jsem v budinských horách na letním bytě, a to mým kollegum v úřadě impozuje. V zimě tvrdím, že jsem si tou měrou přivydí horskému vzdachu, dobré vodě, lepším mravům a klidu, že už tam teď setrvám až do posledních dnů svého života. (Doufám, že je to dosti dlouhý termín.)

V jednom přízemním domku nají jsem si za nepatrný peníz dva malé pokojky. Dostal jsem je proto lacino, poněvadž v posledních deseti letech dva nájemníci tohoto bytu zemřeli smrtí neprirozenou, a budini, jsouce pověrečnou, bytu tomu se vyhýbal.

Já, jakožto Peštan, nejsme pověrečný, výbrž na to kladu váhu, abych dhoň zůstal na životu. Pročež jsem si ten byt vybral, ale bude jsem se pálit po tom, jak moji předchůdce zemřeli.

Jeden z nich šel do Pešti na procházku a tam ho veliký ruch velkoměstský tak omámlil, že ho potom elektrická dráha přejela.

A to nazývají v Budině smrtí nepřirozenou!

Druhý pak vypil na jeden doušek tri litry červeného vína budinského a hned potom strašlivou smrti zemřel.

No, to přece není tak hrozno: já nikdy nepijí tri litry červeného vína na jeden doušek, a basta!

I cítil jsem se tedy ve svém bytě docela spokojený a nemotilo mne ani dost málo, když lidé s udívem na mne pohlíželi na ulici a takřka hlasitě dávali výraz úžasnému, chladnost pak mému přibytnému.

Konstatuji, že kdyby duše tak špatně se mnou nakládala, jaká já se svým bytem, bylo by věru se mnou velmi špatně. Já jsem totiž přicházel do svého bytu jenom se vyspat. Ostatně jsem trávil v úřadě v kavárně.

Nesmíte se tomu smátí: v Budině je také kavárna. Není sice tak pokrň, jako v Míškovci, v Kolosi nebo v Debrecínu, ale nám úplně vyhovuje.

Kavárnik nosí předeším vyšvanou domácí čepičku a nabízí svým hostům šípkavý tabák. U pokladny tráni nikoli nějaká cizá dama, výbrž vlastní deerka kavárníkova — ač jinak dosti sereďná. Někdy pak i jeho manželka vymopná. Hostě se tu cítí, jakoby byli členy jedné rodiny. Karbaní jen zřídka, za to ale horlivě hraje domino jen malo kdy se přihlásí, že některý host hodi druhém kávovém šálku na blavu. Všechni jsou etiálni, klidně občané, nikde není ani nejméně stopu po oné neštastné nervosnosti, která nedovede ani snést, když hodiny bijí — hned by je také uhořila.

Někdy přicházejí se na hradu vozataři důstojníci, vypiji 50 — 60 kníkobajn, vypravují slečně o nejbližších povyšených a přežených, potom přečutí se nejnovější číslo „Gartenlaube“ a o desáti hodině brnkajíce savly po busarsku (v noći jest každý vozajec černý), vracejí se do hradu.

A jak je tu káva lacina!

Mnohokráte lámal jsem si hlavu, proč? Vždyť Budin neleží blíže Arábii, Americe a jiným kávovým místům než Pešť! Při doprově se tedy neusítí někoho.

Mála černá je za devět krejcarů, velká černá za dvacet. Odpolední káva za dvacet, s bábovkou za patnáct. Kdo zaplatí dvacet krejcarů, myslím, že si může i lízku odnésti.

Oč draží už je káva u budinského mostu! A což teprve v Pešti!

Sklepničkům zpropitného nedáváme. Mléky, bez dohodnutí se sklepničků, usnesli jsme se na tom, že čínské zpropitné přijímati nebudou a my ho necháme. Skutečně také nikdo nic nedává, aby ostatních nezahánbil.

Všecko to je náramně pěkné, ale při tom všem je jedna mrzutá věc: tu jedinou kaváru obecnou.

ho dvora zavírají o 10. hodině večer.

Co má dělat takový nájemník v obecném dvore, jenž nemá rodiny?

At' se ožení — řeknete mu.

To já také říkám. Kolikrát jsem se v temnu večerním domu ubíral, vždy vznikala ve mně mocná touha, bych mohl etiálně občany do onoho stavu přivést, aby mne kdysi oblažili mohli.

II.

Dlouho výkával jsem vhodné píležnosti k tomuto kroku, až jednou v měsíci, kdy se květy a arény otvíraly, zjewila se na obzoru tlustá paní a hubená dívka.

Dívka byla choristka — a matinka její mohla být v letech sedmdesátých. Jejich otec? Jejich otec mohl pocházet z oné rodiny, jejíž dějinami tázne se lodní lanu jako červená nit.

Vábec již ode dívka přemýšlím o tom, jak asi se děje, že u divadel je tolik matek a tak málo otců?

Matka a dcera bydlily se mnou v jednom domě. Samo sebou se rozumí, že jsme se hned první den seznámili. Nejdříve s matkou. Pocházela ze staré šlechtické rodiny, která v mořské bitvě po mezi vymřela.

Ženská věta podivuhodným způsobem se udržela. Ony také pocházejí z ženské linie.

I já jsem jim vykládal, že rovněž pocházím ze staré šlechtické rodiny, která se nejprve vyznamenala v třicetileté válce, potom v sedmdesáté válce, když dohromady v třicetisedmileté válce. Sám jsem také začal s vojenskou dráhou, ale my sám v mire, kdy nemůžeme se biti, špatnými vojáky, a proto jsem si vynedlal občanské zaměstnání.

A přivedl jste to někam na tomto poli? otázala se matka vlivně.

Na tisíce dvě stě zlatých služebně se před množstvím atěnou.

— Dám jí zapsati do úřadnického pensijního ústavu... to jest set zlatých vodovské peně — septálem jsem.

— Dobré, dale — odvětila matka.

— Pojistím se na život na pět tisíc zlatých.

— Málo, dale, dale — řekla stará škatule.

Bude dost deset tisíc pojistného na život? — zabručel jsem.

— Dost, ale jen tehdy, dale-li se také zapsati do pohřební společnosti.

— Učiním tak.

— Tisíce dvě stě zlatých na pochobě?

— Snad nechcete mně vystrojit tak nádherný pohreb?

— Nikoli. Na ten stačí sto zlatých a ostatní zůstane vodově. U jednoho?

Zazněly poslední akordy „Loreley“. Vyrážil jsem ze sebe tiše: — Ujednáno.

Matka znova čítala mi padoucí krátký letní večer.

Uchopil jsem ji za ruku, a ona upřeně mi hledí do očí, řekla sladounkým hlkem:

— Jak vysoko se může zvýšit vaše službu?

— Na tisíce čtyři sta zlatých a přibytcem v tom případě na tři tisíce zlatých.

— Z toho už může být dobrá bezdětná rodina — poznámala matinka.

Děkuji pěkně, pomyslil jsem si, já nedopustím okrádati — své děti. Ji to je snadno. Toto večera už jsem nemluvil o ženěni, ani o lásce. Ale kdybych se byl stal psem na jatkách štěkajícím, byl bych paní matku roztrhal.

Druhý den ráno vstal jsem o sedm hodin, abych ještě před odchodem do úřadu spatřil. Můj anděl ještě spal, ale matinka už byla na nohou a uvítala mne slovy:

— Celou noc nemohla jsem spát. (Co je mně do toho?)

— Viděla jsem, že vám nebylo všechno, co jsem včera večer řekla. Uznávám, že jsem chybila.

— Jak vysoko se může zvýšit vaše službu?

— Na tisíce čtyři sta zlatých a přibytcem v tom případě na tři tisíce zlatých.

— Z toho už může být dobrá bezdětná rodina — poznámala matinka.

Děkuji pěkně, pomyslil jsem si, já nedopustím okrádati — své děti. Ji to je snadno. Toto večera už jsem nemluvil o ženěni, ani o lásce. Ale kdybych se byl stal psem na jatkách štěkajícím, byl bych paní matku roztrhal.

Druhý den ráno vstal jsem o sedm hodin, abych ještě před odchodem do úřadu spatřil. Můj anděl ještě spal, ale matinka už byla na nohou a uvítala mne slovy:

— Celou noc nemohla jsem spát.

— Viděla jsem, že vám nebylo všechno, co jsem včera večer řekla. Uznávám, že jsem chybila.

— Jak vysoko se může zvýšit vaše službu?

— Na tisíce čtyři sta zlatých a přibytcem v tom případě na tři tisíce zlatých.

— Z toho už může být dobrá bezdětná rodina — poznámala matinka.

Děkuji pěkně, pomyslil jsem si, já nedopustím okrádati — své děti. Ji to je snadno. Toto večera už jsem nemluvil o ženěni, ani o lásce. Ale kdybych se byl stal psem na jatkách štěkajícím, byl bych paní matku roztrhal.

Druhý den ráno vstal jsem o sedm hodin, abych ještě před odchodem do úřadu spatřil. Můj anděl ještě spal, ale matinka už byla na nohou a uvítala mne slovy:

— Celou noc nemohla jsem spát.

— Viděla jsem, že vám nebylo všechno, co jsem včera večer řekla. Uznávám, že jsem chybila.

— Jak vysoko se může zvýšit vaše službu?

— Na tisíce čtyři sta zlatých a přibytcem v tom případě na tři tisíce zlatých.

— Z toho už může být dobrá bezdětná rodina — poznámala matinka.

Děkuji pěkně, pomyslil jsem si, já nedopustím okrádati — své děti. Ji to je snadno. Toto večera už jsem nemluvil o ženěni, ani o lásce. Ale kdybych se byl stal psem na jatkách štěkajícím, byl bych paní matku roztrhal.

Druhý den ráno vstal jsem o sedm hodin, abych ještě před odchodem do úřadu spatřil. Můj anděl ještě spal, ale matinka už byla na nohou a uvítala mne slovy:

— Celou noc nemohla jsem spát.

— Viděla jsem, že vám nebylo všechno, co jsem včera večer řekla. Uznávám, že jsem chybila.

— Jak vysoko se může zvýšit vaše službu?

— Na tisíce čtyři sta zlatých a přibytcem v tom případě na tři tisíce zlatých.

— Z toho už může být dobrá bezdětná rodina — poznámala matinka.

Děkuji pěkně, pomyslil jsem si, já nedopustím okrádati — své děti. Ji to je snadno. Toto večera už jsem nemluvil o ženěni, ani o lásce. Ale kdybych se byl stal psem na jatkách štěkajícím, byl bych paní matku roztrhal.

Druhý den ráno vstal jsem o sedm hodin, abych ještě před odchodem do úřadu spatřil. Můj anděl ještě spal, ale matinka už byla na nohou a uvítala mne slovy:

— Celou noc nemohla jsem spát.

— Viděla jsem, že vám nebylo všechno, co jsem včera večer řekla. Uznávám, že jsem chybila.

— Jak vysoko se může zvýšit vaše službu?

— Na tisíce čtyři sta zlatých a přibytcem v tom případě na tři tisíce zlatých.

— Z toho už může být dobrá bezdětná rodina — poznámala matinka.

Děkuji pěkně, pomyslil jsem si, já nedopustím okrádati — své děti. Ji to je snadno. Toto večera už jsem nemluvil o ženěni, ani o lásce. Ale kdybych se byl stal psem na jatkách štěkajícím, byl bych paní matku roztrhal.

Druhý den ráno vstal jsem o sedm hodin, abych ještě před odchodem do úřadu spatřil. Můj anděl ještě spal, ale matinka už byla na nohou a uvítala mne slovy:

— Celou noc nemohla jsem spát.

— Viděla jsem, že vám nebylo všechno, co jsem včera večer řekla. Uznávám, že jsem chybila.

— Jak vysoko se může zvýšit vaše službu?

— Na tisíce čtyři sta zlatých a přibytcem v tom případě na tři tisíce zlatých.